

Со претседавањето на Австрија со ЕУ, во првите шест месеци од наредната година ќе се интензивира решавањето на статусот на Косово. Владата во Виена веќе објави дека надворешно-политички приоритети за време на нејзиното претседавање ќе ѝ бидат Западен Балкан и неговото интегрирање во Европската унија. Американскиот специјалист за Балканот, Тим Џуда, тврди дека отцепувањето на јужната српска Покраина е неминовно. Австрија, како претседавач со Унијата, во мај оваа година ќе предложи четири фази за тој процес. Првата фаза ќе значи еднострано одвојување на протекторатот од Србија; втората, ќе биде доделување независност без полн суверенитет под протекторат на ОН; третата, суверенитет под

патронат на ОН со почеток на преговорите за влез во ЕУ; и последната, четврта фаза, полн суверенитет и влез во ЕУ. Повеќето аналитичари ова го коментираат како таен план на Унијата за Косово. Друга група европски аналитичари, предводени од познатиот Жорж Мари Сену, експерт за Југоисточна Европа, е на став дека Европа може да ја поддржи и следната одлука - Црна Гора останува во Србија, а загубата на Белград со Косово ќе биде компензирана со Република Српска. Како и да е, и едната и другата варијанта, кои сега се вртат во главите на европските и на американските дипломати, нема да му донесе среќно решение на регионот. Значи, во игра се враќаат етничките модели на решавање на проблемите. Тоа е најпо-

родостоен модел од блиската историја за задоволување на политичко-дипломатските суети на западните администрации.

Во 2006 година со Косово ќе се тестира издржливоста на мирот и безбедноста на Балканот. Малите републики на Полуостровот повторно ќе влезат во фазата на експериментирање во лабораториите на Лондон, Вашингтон, Брисел, Берлин, Париз... Оттука, сè е јасно. Предизвиците и ризиците се повторно високи. За секоја земја во регионот ќе се изродат низа опасности, кои нема да можат да се надминат само со декларативни заложби за мир, благосостојба и желба за напредок. Досега постоеше само декларативност со која често се манипулираше и се лажеше.

ГОДИНА НА КОСОВИЗАЦИЈА НА БАЛКАНОТ

Мултиетничноста, како модел за опстојување на шареноликите балкански државички, пропадна. Тоа е факт, тоа никој не може да го оспори. Само уште Македонија плива во некоја своја замислена и од Брисел наметната политичка идеологија наречена успешна приказна во балканското мочуриште. До кога? Дали на долг рок македонскиот обид за вештачка меѓуетничка толеранција ќе даде резултати или ќе ги стигне Хрватска, Босна и Косово во "демократските" определби. А зошто ние во тој поглед би ја имале исклучивоста на целиот Балкан?

Во 2006 година со Косово ќе се тестира издржливоста на мирот и безбедноста на Балканот. Малите републики на Полуостровот повторно ќе влезат во фаза на експериментирање во лабораториите на Лондон, Вашингтон, Брисел, Берлин, Париз...

Пишува: Мишко ТАЛЕСКИ

разителниот факт во целата игра. Кој и зошто ги занемарува опасностите од појавата на слични барања за разграничувања во останатите мултиконфесионални подрачја на Полуостровот? Кој ја гарантира безбедноста отпосле? Или повторно некој ќе се оправдува дека постатусните состојби би биле своевидна колатерална штета од "извонредните" решенија, кои ќе ги донесува т.н. меѓународна заедница составена од четири до пет земји. Мултиетничноста како модел за опстојување на шареноликите балкански државички пропадна. Тоа е факт, тоа никој не може да го оспори. Само уште Македонија плива во некоја своја замислена и од Брисел наметната политичка идеологија наречена успешна приказна во балканското мочуриште. До кога? Дали на долг рок македонскиот обид за вештачка меѓуетничка толеранција ќе даде резултати или ќе ги стигне Хрватска, Босна и Косово во "демократските" определби. А зошто ние во тој поглед би ја имале исклучивоста на целиот Балкан?

Оној момент кога некому ќе му претребата нови епизоди од балканската крвава кинематографија, тогаш ќе престане да постои успешната македонска историја. Зарем би било поинаку? Што досега на овие простори беше поинаку? Никој не може да ги спори и да ги демантира овие показатели. Тие се ве-

НЕЗАВИСНОСТ КОЈА ДОБРО ЌЕ СЕ ПЛАТИ

Западните дипломати, полека но сигурно, ги пуштаат во јавноста тезите дека Косово ќе биде независно, со образложение дека албанската страна тоа ќе мора и добро да го плати. Српските политичари знаат дека условната независност на Косово е неминовност, меѓутоа тоа не можат да ѝ го соопштат на домашната јавност. Русија веќе отстапува од добро познатата поддршка за српската страна поради големите проблеми кои ги има во Чеченија и во Ингушетија, а и Кина ништо не би направила без зелено светло од Москва. Оттука, Србија би останала извисена и од традиционалните сојузници на меѓународната политичка сцена. Меѓународната заедница ја интересира прашањето како Косово ќе се однесува по евентуално стекнатата независност. Таа по никоја цена не сака да дозволи обединување со албанската држава или создавање некаква унија. Затоа и се тежнее кон т.н. условна независност, која секогаш може да биде предмет на ревизија. Денес косовската преговарачка страна е мошне слаба. Смртта го отргна Ругова од политичките збиднувања во најсудбоносниот момент за Косоварите. Хардинај нема кредитбилитет за преговорите. Обвинет за воени злосторства тој само може да ги рашири тензиите меѓу двете страни. Останатите индивидуи се од стар политички ков, нефлексибилни, со недоволна реторичка и интелекту-

Во игра се враќаат етничките модели на решавање на проблемите.

Оној момент кога некому ќе му притребаат нови епизоди од балканската крвава кинематографија, тогаш ќе престане да постои успешната македонска историја. За секоја земја во регионот ќе се изродат низа опасности, кои нема да можат да се надминат само со декларативни заложби за мир, благосостојба и желба за напредок.

Задржувањето неутрална позиција во целиот случај сè уште важи за најдобра местоположба на македонската држава. Така, никој нема да може да ја вброи во оние кои заговараат едно или друго решение, никој не ќе може да ја оквалификува како дежурен виновник за евентуалната колатерална штета која би произлегла од постстатусната ситуација. Многумина ќе речат дека годинава Балканот ќе се косовизира. Неговото решение може да стане модел и за други епизоди од балканските приказни. Но, тоа не зависи од нас малите, тие повторно ќе бидат лабораториски експерименти во рацете на големите.

МАЛИТЕ ОД БАЛКАНСКОТО МОЧУРИШТЕ ВО ЛАБОРАТОРИИТЕ НА ГОЛЕМИТЕ!

ална способност, но со многу особини на автократи и демагози, длабоко навлезени во организираниот криминал немаат основа за сериозен ангажман во целиот процес. Дали тоа беше пресудно за косовскиот премиер да го ангажира Азем Власи, како советник во неговиот кабинет, сега може само да се нагаѓа. Се претпоставува дека смртта на Ругова може да предизвика и хаотична ситуација во Приштина, односно дека сега може буквално да се очекува грабеж околу местото косовски претседател. Тоа неминовно ќе го загрози текот на преговорите. Како и да е, косовскиот пат кон независност ќе биде многу тежок. Иако од сите страни се даваа некакви сигнали дека тоа ќе се случи, сепак одредени потези лесно ги демантираат таквите претпоставки и реторики. На пример, неодамна Меѓународната унија за телекомуникации донесе интересна одлука со која го одби барањето на Албанците од Косово позивниот број да се одвои од Србија. Ваквата одлука предизвика големо незадоволство во Приштина, а следуваше по активностите на Белград на меѓународен план да се спречи таквиот процес. Трката се вжештува. И двете страни прават секакви напори да дојдат до што подобра позиција пред меѓународната заедница.

ПОЛУОТВОРЕНИ ИЛИ ПОЛУЗАТВОРЕНИ ПРОЕКТИ!?

Паралелно со решавањето на статусот на Косово фингирано се наметнуваат уште неколку други полуотворени или полузатворени прашања од нашиов регион, кои сè уште се во доменот на нивното преразгледување или ревидирање. Нерешениот статус на Република Српска, барањата за автономија на Војводина, аспирациите за политичка самоуправа во трите општини во Јужна Србија со мнозинско албанско население, како и незамерените апетити на дел од македонските Албанци за посилен албански став во општеството, се комплексните прашања кои меѓународната заедница како дополу да ги решила. Доколку се смирела ситуацијата на Косово, ќе се смирела и во Македонија - смета Чарлс Капчан, професор на Универзитетот Џорџтаун. Според него, радикализацијата на албанската заедница во Македонија потекнува од Косово. Оттука, се предлага условна независност на протекторатот како излезно решение од моментната статус кво ситуација. Во пресрет на финализирањето на преговорите околу косовската иднина Македонија има два силни адута во свои

раце - доследно спроведување на Рамковниот договор и добивањето кандидатски статус за членство во ЕУ. Колку македонската страна ќе успее да ги искористи овие адути зависи од умешноста на домашните политички и дипломатски тела. Задржувањето неутрална позиција во целиот случај сè уште важи за најдобрата местоположба на македонската држава. На таков начин, никој нема да може да ја вброи во оние страни кои заговараат едно или друго решение, никој нема да може да ја оквалификува како дежурен виновник за евентуалната колатерална штета која би произлегла од постстатусната ситуација. Сега засега се држиме на таа линија. Дали до крај ќе се истрае зависи и од надворешните фактори, кои често знаат на помалите земји да им наметнат свои решенија кои некогаш се на штета на националните и на државните интереси. Два-три пати Македонија се за лета со својата надворешна политика - да промовира некои свои модели и видувања за нерешените балкански прашања, вклучувајќи го и косовското. Георгиевски, за време на своето водење на Владата, го промовираше Хашим Тачи како премиер на Косово, неодамна за време на посетата на Вашингтон, Бучковски прв го исфрли пред меѓународната јавност ставот на американската администрација дека ќе поддржи условна независност на протекторатот и сл. Дали овие практични и реторички потези на македонските претставители беа смислени или по малку наивно исфрлени во круговите на пошироката јавност ќе покаже времето! Дали станува збор за дилетантски чекори или за конструктивни решенија за добрососедски односи, има различни толкувања, кои се меѓусебно спротивставени и контрадикторни. Денес имаме малку повоздржана состојба. Почуени од минатото, сега се тргнаа настрана и ги оставаат Белград и Приштина, под водство на меѓународниот фактор, да дојдат до свое решение, кое нема да има никакви импликации врз регионалното опкружување. Во изборната година која е пред нас ќе има од сè по нешто. Албанскиот фактор во Македонија повторно ќе се радикализира во екот на изборите, ќе покажува патриотизам, солидарност со Косоварите, ќе бара ревидирање на внатрешните состојби во државава и сл. Тоа може повторно да ги вжешти страстите. Но, само краткорочно. Се претпоставува дека 2006 година ќе биде година на Косово. Многумина, пак, ќе речат дека годинава Балканот ќе се косовизира. Неговото решение може да стане модел и за други епизоди од балканските приказни. Но, тоа не зависи од нас малите. Малите повторно ќе бидат лабораториски експерименти во рацете на големите. Како во старите добри времиња. Ако и овој пат се дозволи туку-така некој да си поигрува со судбината на сите напатени балкански народи, тогаш како и да не заслужуваме подобри времиња.